

IDRÆTSFAG, IDRÆTSFAG . . .

hvor er du?

Af Erik Juul

Forældremødet

Så oprandt dagen igen, hvor vi som forældre skulle orienteres og tale om, hvordan vores børn trives og udvikler sig i skoleregiet. Og hvem sidder så overfor os?

Jo, rigtig gættet. Det gør naturligvis dansk- og matematiklæreren, og de gør det godt. Svagheden er ifølge min forstand det fuldstændigt uproblematiserede indlysende i, at det kun er dem... ..hver gang!

Det sætter kun meget få forældre, ledelser og skolebestyrelser spørgsmålstegn ved. Sådant er det bare. At læse/skrive og regne den ud er naturligvis særdeles væsentlige kompetencer, som har vidtrækkende konsekvenser for et barns videre færd. Det er klart, at man som forældre gerne vil opdateres fra lærerne og få suppleret sit eget barns sparsomme meddelelser om, hvordan man kan støtte op om disse fag. Men hvordan går det klassen i natur/teknik, billedkunst, musik, sprog, idræt m.m?

Hermed **10** bud på, hvordan man med sin bedste sangstemme kan replicere til elever, forældre, bestyrelse og ledelse:
"Her er jeg, her er jeg - goddag, goddag, goddag!"

Jeg plæderer ikke for, at alle klassens lærere skal sidde med om bordet. Med mindre man måske er i et tre lærerteam, er det ikke realistisk. Men lad det dog blive en rutine, at der på hvert af de to årlige forældremøder er et fast punkt, hvor én af klassens øvrige lærere inspirerende og kort fortæller (jeg kender forældre, fra mig selv... på den tid af døgnnet), eller på anden vis demonstrerer noget om sit fags kvaliteter og muligheder, og hvordan eleverne og man selv prøver at "gribe" dette.

Det vil sige, at man som idrætslærer skal afsætte en halv time en aften på et forældremøde i sin idrætsklasse hvert 2. - 3. år. I et skoleforløb på ti år vil det give tre-fire besøg i alt. (Og jeg ved godt, at man måske har to andre klasser til idræt også.)

Det må kunne lade sig gøre, men initiativet skal langt de fleste steder komme fra idrætslæreren selv. Jeg er sikker på, at et signal fra "giraffen" til forældrene om, at deres børn altså har en lærer, som tager sit fag seriøst, og som vil noget med ungerne, vil blive vel modtaget. Læreren kan fx helt elementært illustrere, hvad forskellen er på at være træner i klubregi og til at undervise med idræt i skolen. Fra nogle elevers bagland kan man endog risikere, at et sådant kvarter kommer tifold tilbage igen.

Mange forældre overraskes glædeligt over, at det ikke kun handler om at hælde en bold ud i ny og næ, - for det gør det vel ikke?

Eller er det derfor, at dansk- og matematiklæreren sidder der alene?

2 Lektier/kontrakter

Hvad er dit yndlingsfag? - "Idræt"! I hvilket fag har du lært noget? - "Matematik"!

Mange af os kan sikkert nikke genkendende til en elevs ovenstående svar.

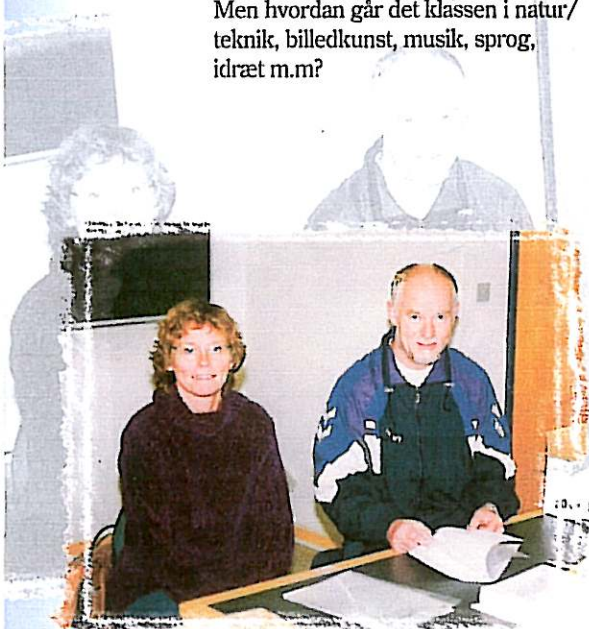
Idrætsundervisning betragtes af langt de fleste elever, forældre, beslutningstagere og desværre også af lærere, der har fået pålagt idrætstimer, som rent rekreative.

Idræt er ikke et sted, hvor man lærer noget.

At give idrætslektier for er blot et udtryk for at tage en viden alvorligt om, at lidt ekstra personlig indsats udgør en forskel på tilegnelsesniveauet af et stof eller kunnen.

Måske kan det motivere lidt at blive i sportens kodesprog og ligefrem lade eleverne komme på idrætskontrakt.

Nu bliver lektier i idræt naturligt på grund af timetallet noget, der strækkes

Der gøres klar til forældremøde i 2.A. Dansk-læreren sekunderer denne gang af klassens omklædte idrætslærer. Et særsyn, eller...?

▶ over en weekend eller i et længere tidsperspektiv, gerne 2-3 uger. Balanceakten er at kunne disponere mellem idrætslærerens vigtigste leve-regel "at undgå at ødelægge børnenes umiddelbare bevægelsesglæde" og ordsproget "at stille krav er at vise omsorg".

Lektie/kontrakten kan eventuelt ud-formes på et flot stykke papir med øvelsesbeskrivelse og tændstikmænd-illustrationer, stempler, sejl, under-skrifter og vitterlighedsvidner, om man vil.

En lektie kunne være blot en enkelt eller et par øvelser, ovenikøbet spe-cielt designet den enkelte, f.eks.:

- Demonstrér slalom og smart afslutning på skateboard.
- Lav følgende balanceforløb i "slow motion": ...
- Spil en bold ind på en mur og grib den igen på følgende måder: ...
- Giv en tennisbold op til dig selv som i rundbold. Brug din anden hånd, en gren, et bræt eller rundboldbat. Ram den igen og igen.
- Fire jo-jo- og fire djævlespiltricks.
- Stå på hænder op ad en mur eller med en hjælper.
- Sjåning, forlæns, baglæns og med dobbeltsving.
- Hulahopnings rytme og flow om maven.
- Crawl med rytmisk åndedræt.
- ... ?

Fremvisningen kan foregå lige fra et 10 min. samlet lektie-bevægelsesmar-ked, hvor alle er i gang samtidig, over gruppefremførelser til cirkusmanege-formen.

3 Synliggør læringen i timerne

Fortæl eller synliggør på anden måde eleverne om, hvornår de lærer noget, og hvad der udgjorde forskellen, fra de kom ind ad døren, til de går i bad. Bare en gang imellem!

I nogle tilfælde handler det blot om, hvad en bestemt leg hedder, hvad de forskellige gymnastikredskabers nav-ne er, hvordan man løfter noget tungt, hvorfor er det vigtigt med bredde i spillet, hvad er afgørende for, om "elevatoren" lykkes med djævlespillet, hvad er puls, hvordan bruges spring-brættet optimalt? Men også hvad for-skellen er på at spille hårdt og ondt i håndbold, og hvornår man er god til at lege og lignende?

Det handler ikke om at tale "stolpe op og stolpe ned" eller gøre idræt til et snakkefag, som nogle med det sam-me redegør konsekvenserne af i det

samme sekund, man blot antyder en smule refleksion. Idræt er et kropsligt bevægelsesfag, men en lille bid af metakognitionen bør blive en del af elevernes "rygsæk".

4 En lokal skoleidræts plan

Nogle kan godt overleve på aktiviteter ad libitum, men faget kan ikke! En drøftelse mellem idrætskolleger om, hvad det egentlig er, vi vil med idræt på vores skole, og hvad børnene skal lære, kan godt risikere at blive givtig.

Hvad står der i det nye idrætsfag-hæfte? Hvordan kunne noget af det udmøntes?

Har vi en fælles holdning til indholds-områder og formidlingen i 1.-2.-3 kl.?

På mellemtrinnet? I overbygningen? Sejler det for vinden på de "stærke" klubelevers nåde, eller har vi selv en retning?

En skoles lokale "idrætsmanifest" med blot et årligt møde vil, ifølge mine begreber, være en stærkt tilken-degivelse og et forum, hvor den en-kelte idrætslærer kunne "klæde sig bedre på" til både det faglig/pædago-giske møde med eleverne og infor-mationsdebatten med forældrene.

5 De fysiske rammer og muligheder

Med hensyn til materialeindkøb er der selvfølgelig økonomiske rammer for, hvad der kan lade sig gøre.

En ledelse og bestyrelse vil naturligvis med rette henvise til prioriteringer.

Idrætslektierne øves:
Hula-hopnings ekvilibrisme,

VINTERKURSUS 1999

Dansen i spillet - spillet i dansen!
Undervisere:
Bachelor Marianne Hansen
Peder Siggaard, Institut for Idræt

Kroppen danser og gør brug af gulvets kraft.
Underviser:
Bachelor Marianne Hansen

Fodbold - også for piger!
Underviser:
Peder Siggaard, Institut f. Idræt

Dansk Idrætslærerforening

Dansk Idrætslærerforening

Kroppens betydning i det moderne samfund
Forelæsning ved:
Lektor, Ph.D.
Lis Engel, Inst. f. Idræt

Tid: Ons. 27/1 - fre. 29/1 1999
Sted: Institut for Idræt,
Københavns Universitet
København

Pris: 1.300 Kr.
(ikke-medl. 1.500 kr., stud. 500 kr.)
Tilmelding: Dansk Idrætslærerforening
Bissensgade 16
8000 Århus C 8676 3044

*Idrætslektierne øves:
Jonglering med
tennisbold.*

► Men hvis de ikke får gode argumenter eller konkrete ansøgninger, der netop prioriterer behovet eller udviklingen inden for fagets remedier til stor gavn for børnene, må man endnu et år "fedte" med et idrætskonto-

beløb svarende til 20 nye ærteposer. Gør noget ved det! Hvordan står det til med skolegården, samt det øvrige ude- og indemiljø, som gennem et år skal være udfoldelsesområde for en aldersgruppe, der i den grad er optaget af fysisk aktivitet og leg? Måske kunne der via lobbyarbejde eller mere direkte slåes et godt slag for at leve op til folkeskolelovens formulering om, at skolen "må søge at skabe sådanne rammer for oplevelse, virkelyst og fordybelse, at eleverne udvikler erkendelse, fantasi og lyst til at lære".

Kunne f.eks. skolens sal og hal egentlig ikke godt være åben også i frikvartererne.

Af med skoene, trampetterne er alligevel låst inde, ...og hvad er det så lige, der forhindrer det alligevel? At nogle tove skal hejses ind eller to bolde, der ligger og flyder, når timen starter. Det kan vel overkommes, ellers sæt eleverne til det. Gulvet bliver beskidt? Tillykke - ordningen er en succes!

En udformning af skolens bevægelsesarealer ville være en sag, der kunne inddrage elever og forældre og "kæmpes" med SFO'en om. Interessant er det også i denne henseende, at nyere svenske undersøgelser peger på, at der i skoler med skrabe og kedelige aktivitetsmuligheder er langt mere mobning, end hvad skoler med varierede og inspirerende miljøer kan præstere. Måske et argument der kan vække nogen.

Byd ind på arrangementer

Få timer for det, fordel opgaverne og giv hinanden ideer til: Temadage / projektopgaver / årets skuespil / klasseskovturen / motionsdagen / idrætsstævner med andre skoler / årets heldags gæstelærer / "Kroppen i skolen" uge 41 / 10. klassernes idrætsfestival for børnehaveklasserne / lejrskolen / udviklingsarbejder m.m.

Efteruddannelse og orientering sig i idrætsfagblade

Ja.

At se sine elever i fritidsaktion

Jeg glemmer ikke den dag, og jeg tror kun det skete én eneste gang, at min egen idrætslærer kom forbi klubben og så os knægte i en af de cricket-kampe, som vores "liv" den gang afgang af. Fra den dag blev han en lidt mere integreret del af snakken i skoleomklædningsrummet. Vi kunne sagtens snakke "sport" tidligere, men det betød noget, at han aldrig havde været dér, hvor "det sneede" i vores verden. Så prøv at tage eftermiddagskaffen i den lokale idrætshal en søndag til gymnastik, håndbold, badminton, judo-opvisning eller ved ungdomsklubbens rulleskøjte-akrobattraf, hvis du ved, at nogle af dine elever er i aktion.

Det betyder meget mere for dem, end man måske lige aner, og smitter givetvis positivt ind i skolesamværet. Det er kun et forslag. ►

At give skolebestyrelsen et par råd om skolens udendørs miljø skulle vel ikke ligge fjernt for lærere, der ved noget om børns fysiske udfoldelsesbehov?

► Blyanter, viskelæder og idrætsgrej

I det første brev, som klasselæreren sender til de vordende 1. klasses elever og forældre før sommerferien, kan man som idrætslærer få anført, at eleverne, ligesom blyanter og viskelæder, skal have anskaffet sig: 1 tennisbold, 1 sjippetov, 1 hinke-glidesten og 1 hulahopring. Der bliver nemlig i starten mange idrætstimer, hvor man skal bruge disse ting..., og det vil være fint, hvis man kan øve sig i frikvartererne eller derhjemme en gang imellem.

En anden måde er, alt efter budget, at der den første skoledag ligger f.eks. en tennisbold og et sjippetov på hver ny elevs plads, til eje.

Måske vil klasselæreren også blive taknemmelig, hvis man hjælper med at indkøbe lidt idrætsgrej til klassens egen aktivitetskasse; bl.a. til frikvarterets brug. Udover ovennævnte ting, ville et par bolde i gribe- og fodboldstørrelse, et stort svingtov, elastik og asfaltkridt i farver være glimrende. Forældrerådets kaffe/øl/vand overskudskasse vil sikkert gerne supplere lidt økonomisk op, når tingene slides

eller går i stykker. Men det kommer selvfølgelig helt an på, hvordan det præsenteres.

10 Den ugentlige dont
Endelig må man ikke glemme, at fagets synliggørelse først og fremmest handler om, at den daglige (ugentlige) undervisning faktisk "flytter noget" hos børnene. Populært sagt, at der både er JU-HU og AH-HA oplevelser.

EFTERSKRIFT

"Leg og læring", omsider... eller hvad? I starten var jeg i tvivl om begrebet "leg og læring". Var det sådan, at de gode politisk valgte folk med stor fremsynethed ønskede at drage den naturlige og selvfølgelig konsekvens af den nyeste intelligensforskning, som udover det kognitive, gør opmærksom på menneskets potentialer i de musiske, rumlige, kropslige og "empatiske" læringsprocesser, repræsenteret ved bl.a. Howard Gardners og Keld Fredens teorier. Havde de alligevel læst nogle af de mange undersøgelser om motorikkens betydning for børns selvværd, og hvad det fører med sig? Var debatten om idrættens som et særdeles kraftfuldt dannelsesrum alligevel blevet registreret?

Og var politikerne med rette oprørte over, at folkeskolens eget system langt de fleste steder var alt for langsomt ude af netop de huller?

Siden fandt jeg ud af, at der mellem et hav af rigtige helheds- og fordybelsesord med usynligt blæk stod "besparelser" i hver eneste afsnit. Måske får lærerne og pædagogerne nogle steder alligevel skruet legen og læringen sammen til berigelse for ungerne! Jeg håber det!

Medens vi venter på økonomerne

Men den dag kommer, hvor idrætsfagets moto-fysiske del får undsætning fra en helt uventet kant.

Nemlig fra økonomerne!

Når de begynder at regne ud i kroner og ører (ECU), hvad det koster for samfundet, at aldersbetingede sygdomme i form af kredsløbsforstyrrelser, fedme, knogleskørhed m.m. i stigende omfang rykker tættere på aldersgruppen mellem de 45-60 årige på grund af et stadig mere stillesiddende "IT og rulletrappesamfund".

Så sker der noget, men nok først da. Vi kan så håbe på, at sociologerne, psykologerne og intelligensforskerne til den tid stadig har meget at fortælle om betydningen af et kropsligt og følelsesmæssigt læringsrum. ■

Førstehjælpstaske "JUNIOR"

- billigere kan det ikke blive.

Nu er det ikke længere prisen, som afgør om førstehjælpen skal være ved hånden, når uheldet er ude. Du får en praktisk taske med ruminddeling og ekstra rum.

MODEL JUNIOR

indeholder det mest nødvendige udstyr.

- 4 stk. ISPOSER
- 2 stk. KOMPRESSIONSBIND
- 1 stk. VABLEBEHANDLINGSSÆT
- 1 stk. KAMFERMUSKELVARMER
- 30 cm PLASTER OG 1 SAKS.

ACT
DETTE FOR
KUN KR.

399,-

Tlf. 75 84 05 33 henviser gerne til nærmeste forhandler.